

اصول شیمی و تکنولوژی پلیمر

مدرس:
نقیسہ ینش

فصل پنجم: پلیمریزاسیون تراکمی (رشد مرحله ای)

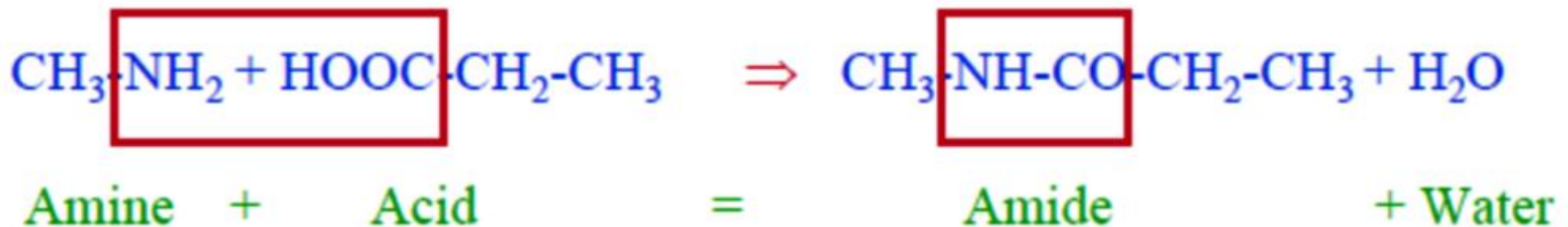
۵-۱: مقدمه

۵-۲: واکنشهای پلیمریزاسیون تراکمی

۵-۳: پلیمرهای تراکمی متداول

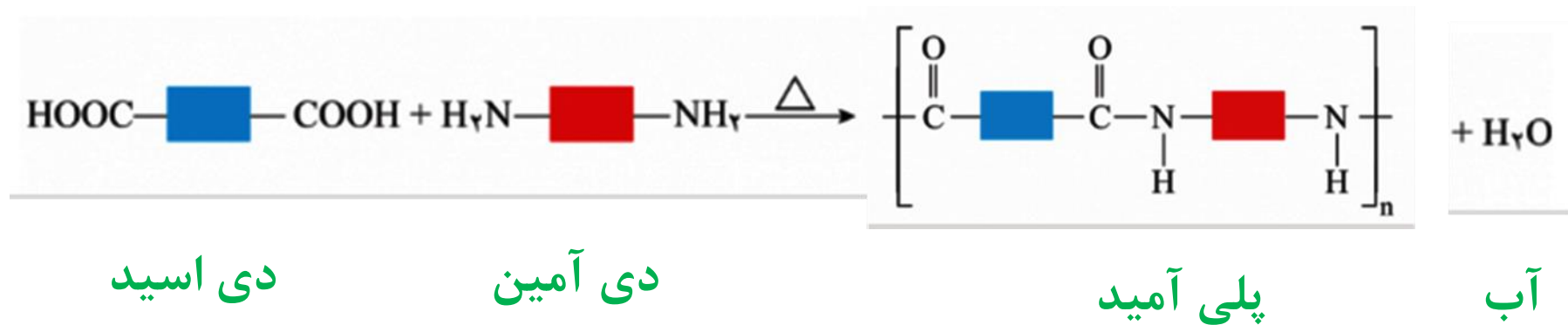
۵-۱: مقدمه

- از لحاظ واکنش شیمیایی، تراکم فرآیندی است که در آن دو ماده با یکدیگر واکنش داده، یک مولکول بزرگتر تشکیل داده و یک مولکول کوچک (مانند آب، آمونیا، متانول، یا کلرید هیدروژن) از دست می رود.
- به عنوان مثال واکنش دو ترکیب تک عاملی n -هگزیل آمین و اسید هگزانوئیک، یک آمید با وزن مولکولی ۱۹۹ حاصل می کند.

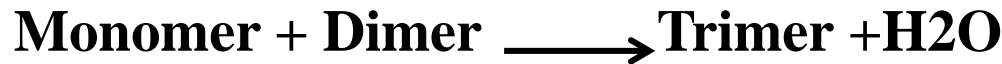
۵-۱: مقدمه

- حال اگر واکنش دهنده ها دارای دو گروه عاملی باشند، با واکنشی مشابه با واکنش فوق یک پلیمر تولید می شود.

۵-۱: مقدمه

- پلیمریزاسیون تراکمی بر حضور گروه عاملی فعال در یک مونومر متکی است.
- معمولاً این گروه های عاملی گروه های نهایی مونومرها را تشکیل می دهند.
- حضور حداقل دو گروه عاملی روی مونومرها برای تشکیل یک زنجیره پلیمری طولانی مورد نیاز است.

- این فرآیند تا تشکیل یک پلیمر با وزن مولکولی بالا ادامه می یابد.
- اگر تعداد گروه های عاملی بیش از دو باشد، منجر به تشکیل یک زنجیره شاخه دار شده و در نهایت یک پلیمر گرماسخت با اتصالات عرضی حاصل می شود.

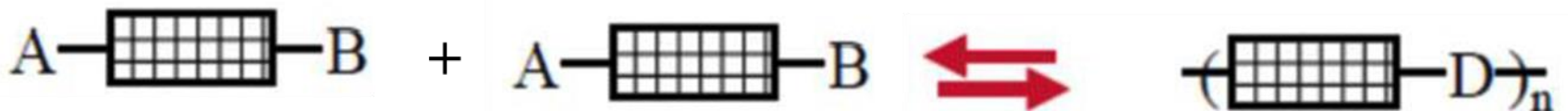
۵-۲: واکنشهای پلیمریزاسیون تراکمی

- پلیمرهای تراکمی طی دو واکنش مختلف می توانند تولید شوند:

واکنش اول:

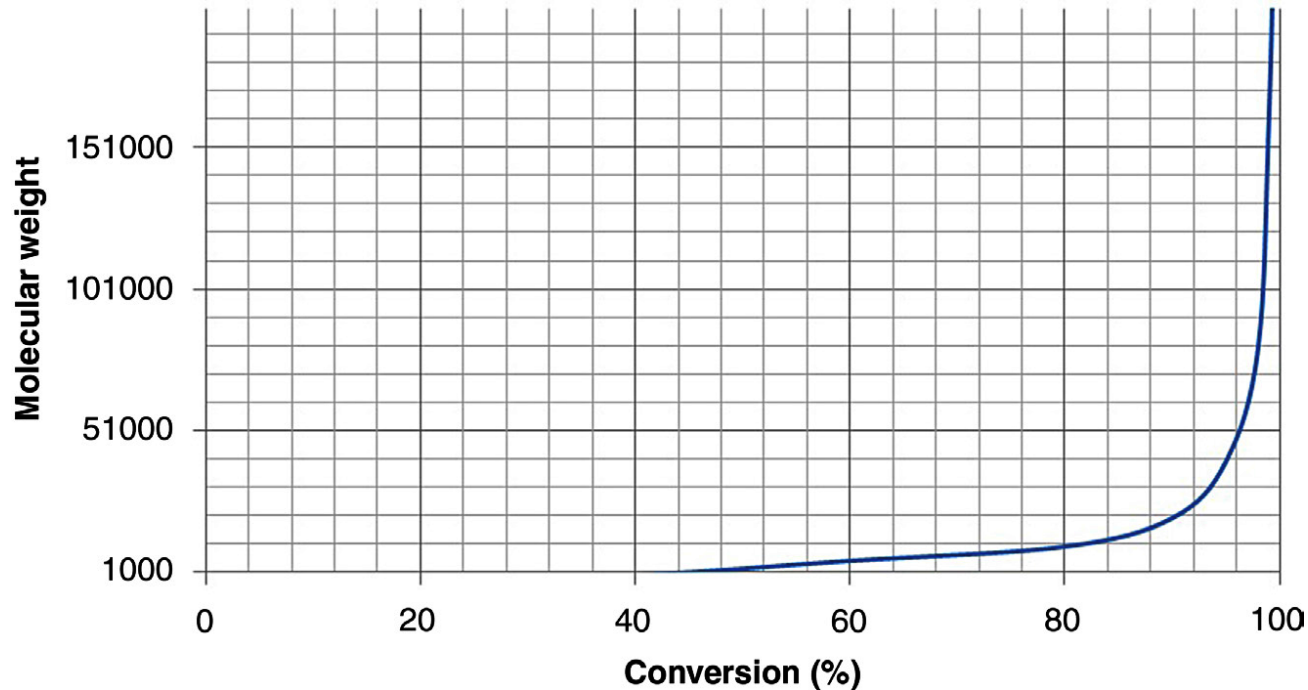

• واکنش دوم:

۵-۲: واکنشهای پلیمریزاسیون تراکمی

- برای تولید پلیمرهایی با وزن مولکولی بالا باید درصد تبدیل گروه های عاملی بالا باشد. در واقع با پیشرفت واکنش و افزایش درصد تبدیل مونومرها، وزن مولکولی پلیمر حاصل به طور تصاعدی افزایش می یابد.

۵-۳: پلیمرهای تراکمی متداول

• پلیمرهای تراکمی متداول در صنعت عبارتند از:

✓ پلی استرها

✓ پلی آمیدها

✓ پلی یورتان ها

✓ فنوپلاستها

✓ آمینوپلاستها

۵-۳-۱: پلی استرها

- همانطور که پیش از این گفته شد پلی استرها از ترکیب یک دی اسید و یک دی ال حاصل می شوند.
- دی اسیدها می توانند آلیفاتیک یا آروماتیک باشند.

A : COOH, COCl, COOR, COOOC

B: OH

D: COO

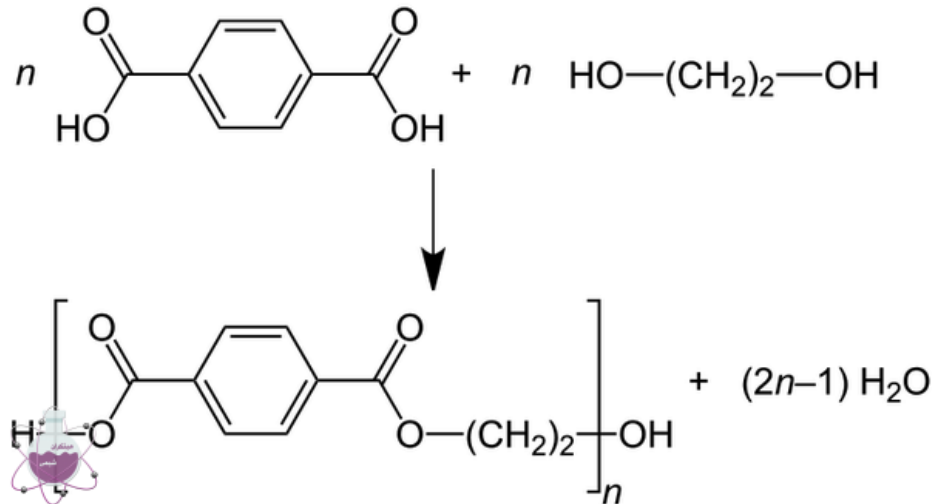
۵-۳-۱: پلی استرها

- معروفترین اسیدی که در صنعت مورد استفاده قرار می گیرد اسید ترفتالیک است.

ترفتالیک اسید
(دی اسید)

- پلی اتیلن ترفتالات با نام تجاری داکرون یکی از پرکاربردترین پلی استرها بوده و از ترکیب ترفتالیک اسید با یک دی الکل حاصل می شود. این ماده پلیمری در تولید الیاف لباس، ظروف ذخیره مواد غذایی و آشامیدنی، تولید رزین و ... بسیار مفید است.

۵-۳-۲: پلی آمیدها

• پلی آمیدها از ترکیب یک دی اسید و یک دی آمین حاصل می شوند.

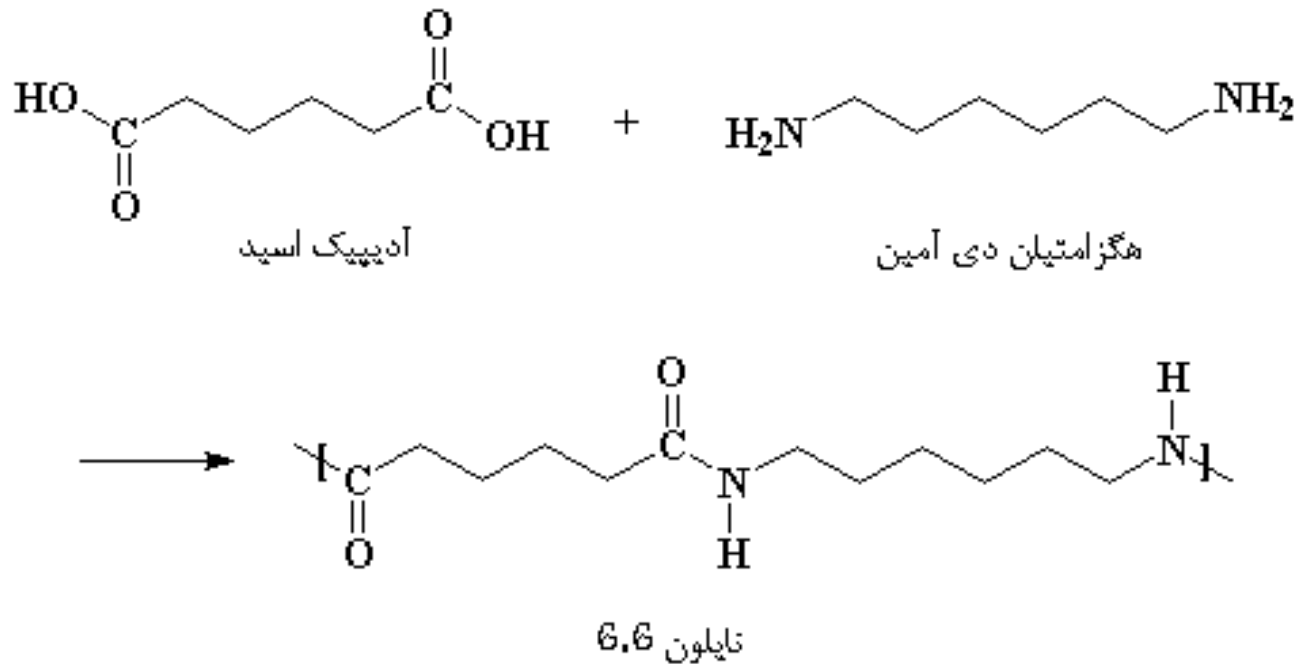
A : COOH, COCl, COOR, COOOC

B: NH₂

D: CONH

۵-۳-۲: پلی آمیدها

- معروفترین پلی آمیدها، نایلون ۶، نایلون ۶۶ و نایلون ۱۱ می باشد.
- کاربرد عمده نایلون ها، تهیه الیاف و نیز قطعات صنعتی مانند چرخ دنده های صنعتی است. زیرا مقاومت زیادی دارند.

۵-۳-۳: پلی اورتان ها

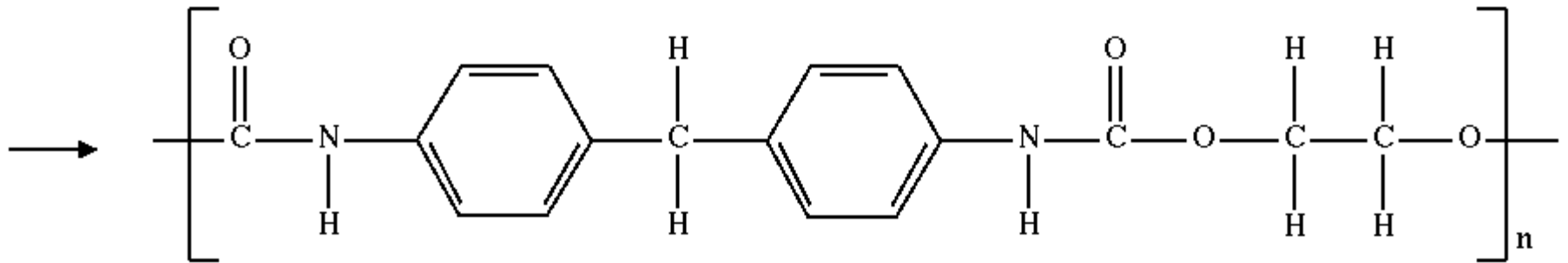
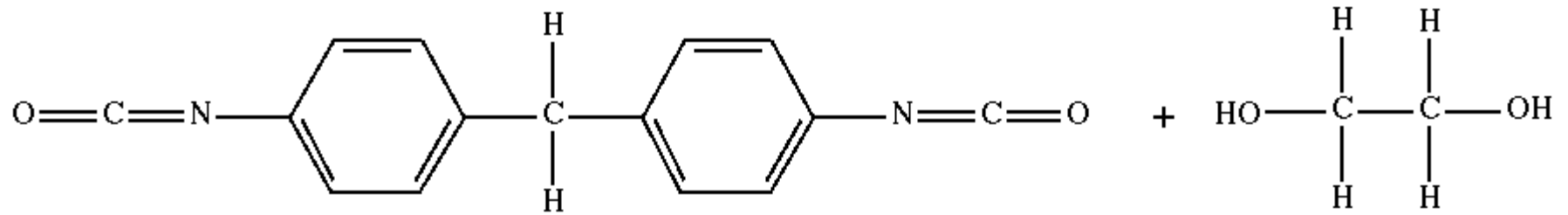
- پلی اورتان از ترکیب یک دی ایزوسیانات و یک دی ال حاصل می شوند.
- برخلاف سایر پلیمرهای تراکمی در تشکیل پلی اورتان ها مولکول کوچک آزاد نمی شود.

A : NCO

B: OH

D: NHCOO

۵-۳-۳: پلی اورتان ہا

۵-۳-۴: سایر پلیمرهای تراکمی

- فنوپلاستها: از واکنش فنول با فرمالدهید در محیط اسیدی یا بازی تشکیل می شوند. چسبهای نجاری سفید رنگ از این دسته می باشند (چسب فنول فرمالدهید)
- آمینوپلاستها: از واکنش اوره یا ملامین با فرمالدهید در محیط اسیدی یا بازی تشکیل می شوند و با چسب اوره فرمالدهید شناخته می شوند.
- ✓ چسب فنول فرمالدهید به دلیل بوی بد فنول در بازار یافت نمی شود و چسب اوره فرمالدهید متداول تر می باشد.